

Regeringens skrivelse

1975/76: 141

med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975;

beslutad den 5 februari 1976.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVEN ANDERSSON

Utdrag

UTRIKESDEPARTEMENTET PROTOKOLL

vid regeringssammanträde

1976-02-05

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Andersson

**Skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom
Europarådets ministerkommitté under år 1975**

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967—1974 (skr. 1968: 23, skr. 1969: 27, skr. 1970: 39, skr. 1971: 119, skr. 1972: 107, skr. 1973: 161, skr. 1974: 131, skr. 1975/76: 8). En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975 har utarbetats inom utrikesdepartementet i samråd med övriga berörda departement. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga***Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975***I. Ministerkommittémöten***1. 56:e ministerkommittémötet**

Ministerkommitténs 56:e möte ägde rum den 17 april i Strasbourg. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Sven Andersson och bestod i övrigt av Sveriges ständiga ombud hos Europarådet ambassadör Arne Fälthelm, utrikesrådet Leif Leifland, biträdande ombudet hos Europarådet departementssekreterare Thomas Ganslandt, departementssekreterare Hans Dahlgren samt departementssekreterare Carl-Magnus Hyltenius.

Ordförande vid mötet var danske utrikesministern K. B. Andersen.

På dagordningen stod främst Portugal, den europeiska säkerhetskonferensen (ESK), utvecklingen av det europeiska samarbetet och Cypern.

a) Portugal

Ministerkommittén uttryckte en förhoppning om att verklig demokrati skulle etableras i Portugal och om en fortsatt utveckling av förbindelserna mellan Portugal och Europarådet. Samtidigt välkomnade kommittén den avkoloniseringsprocess som företagits av den portugisiska regeringen.

I anslutning till kommitténs uppdrag åt generalsekreteraren vid det föregående (55:e) ministerkommittémötet att med Portugals regering diskutera de samarbetsmöjligheter som stod de portugisiska myndigheterna till buds inom Europarådet instruerade ministrarna ställföreträdarkommittén att snarast utarbeta ett program för tekniskt samarbete mellan Europarådet och Portugal på grundval av från portugisisk sida redovisade praktiska behov. Ställföreträdarkommittén fastställde senare ett sådant program till en kostnad av cirka FF 1 miljon för år 1975.

Utrikesminister Andersson underströk i sitt inlägg under kommitténs diskussion betydelsen av att Europarådets medlemsstater visade solidaritet och gav uttryck för stöd för de starka krafter som eftersträvade verklig demokrati i Portugal. Han erinrade om de svårigheter som var förknippade med att efter generationer av diktatur och politisk isolering skapa en fungerande demokrati i Portugal. En passiv och avvaktande attityd från europarådsstaternas sida skulle medföra ett stort ansvar om ansträngningarna att nå demokrati skulle misslyckas, framhöll utrikesministern. Samtidigt tillstyrkte han att ett program skulle fastställas för tekniskt samarbete mellan Europarådet och Portugal.

b) Europeiska säkerhetskonferensen (ESK)

Diskussionen rörande den europeiska säkerhetskonferensen inleddes av statssekreteraren i holländska utrikesministeriet L. J. Brinkhorst. Mi-

nisterkommittén konstaterade att viktiga frågor ännu återstod att lösa i Genève-förhandlingarna trots de framsteg som hade gjorts. Ministrarna enades vidare bl. a. om att periodiska åsiktsutbyten rörande uppföljningen av ESK's beslut skulle äga rum i ministerkommittén under förutsättning av ett framgångsrikt slutförande av konferensen.

c) Utvecklingen av det europeiska samarbetet

Ministerkommittén tog del av olika redogörelser rörande verksamheten inom Europarådet, EG och EFTA. Vidare gjorde ministrarna ett principuttalande till förmån för en utvidgning av Europeiska ungdomscentret i Strasbourg. I uttalandet konstaterades att ett slutgiltigt beslut om en utvidgning skulle bli beroende av vissa utredningar. Kommittén välkomnade ett erbjudande från norsk sida att bekosta en preliminär arkitektstudie och en utredning rörande kostnaderna för en utvidgning av ungdomscentret.

d) Cypern

Ministerkommittén gav uttryck för fortsatt oro rörande läget i Cypern och uttalade en förhoppning om snar framgång i de förestående förhandlingarna i Wien mellan de berörda parterna.

2. 57:e ministerkommittémötet

Ministerkommitténs 57:e möte ägde rum i Paris den 27 november. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Sven Andersson och bestod i övrigt av Sveriges ständiga ombud hos Europarådet ambasadör Arne Fälthelm, kabinetssekreterare Sverker Åström, kanslirådet Jan af Sillén, biträdande ombudet hos Europarådet departementssekreterare Thomas Ganslandt samt departementssekreterare Karl-Erik Norrman.

Ordförande vid mötet var den franske utrikesministern J. Sauvagnargues.

På dagordningen stod den europeiska säkerhetskongressen (ESK), Portugal, situationen i Spanien, utvecklingen av det europeiska samarbetet och frågan om utvidgning av det europeiska ungdomscentret.

a) Europeiska säkerhetskongressen (ESK)

Efter en introduktion av den schweiziske presidenten och utrikesministern Graber hade ministerkommittén ett åsiktsutbyte rörande uppföljningen av säkerhetskongressens slutdokument. Kommittén konstaterade att uppföljningen borde ske i en anda av god vilja och fullföljas med både tålamod och fasthet.

I ett inlägg i diskussionen konstaterade utrikesminister Andersson bl. a. att de flesta av slutdokumentets beslut och rekommendationer måste verkställas genom unilaterala åtgärder inom varje enskild stat och att detta kunde ta tid. Det var omöjligt att ändra lagstiftning och etablerade regler över en natt. Vissa av rekommendationerna krävde även att ökade resurser anslogs för deras genomförande. Detta gällde exempelvis informationsutbyte och samarbete på kulturens och undervisningens område. Utrikesministern konstaterade vidare att slutdoku-

mentets rekommendationer i vissa fall, främst på det ekonomiska området, bara kunde förverkligas genom bilaterala överenskommelser. Han underströk att det var viktigt att man i sådana bilaterala sammanhang inte gjorde tolkningar eller omformuleringar av slutdokumentets innehåll. Man borde därför eftersträva att i bilaterala överenskommelser antingen ta in relevanta delar av dokumentet in extenso och utan omformuleringar eller, om detta inte visade sig möjligt, nöja sig med generella hänvisningar till slutdokumentets bestämmelser.

Slutligen framhöll utrikesministern att man från svensk sida gärna såg att ESK's uppföljning blev föremål för åsiktsutbyten i ställföreträdarkommittén med deltagande av experter från huvudstäderna. Utbyten av synpunkter och upplysningar av detta slag vore enligt svensk uppfattning att välkomna som en återkommande del i Europarådets verksamhet, konstaterade utrikesministern.

b) Portugal

Ministrarna gav uttryck för sitt fortsatta stöd åt den portugisiska regeringens och den portugisiska folkmajoritetens ansträngningar att genomföra parlamentarisk demokrati på grundval av respekt för mänskliga rättigheter, social rättvisa och lag och rätt. Samtidigt välkomnade kommittén rådgivande församlingens initiativ att inbjuda ledamöter av Portugals konstituerande församling att delta på ad hoc-basis i dess debatter.

Efter att ha tagit del av en rapport rörande det tekniska samarbetet mellan Europarådet och Portugal uppdrog ministerkommittén vidare åt generalsekreteraren att fortsätta samarbetet med de portugisiska myndigheterna på grundval av program som godkänts av ställföreträdarkommittén. Slutligen åhörde ministrarna redogörelser av italienske statssekreteraren Cattanei rörande EG's förbindelser med Portugal och av norske utrikesministern Frydenlund rörande EFTA's förbindelser med Portugal.

c) Situationen i Spanien

Situationen i Spanien hade uppförts på ministerkommitténs dagordning på svensk begäran. Diskussionen inleddes därför av utrikesminister Andersson.

Utrikesministern framhöll bl. a. att Europarådet hade ett speciellt ansvar när det gällde att följa utvecklingen i Spanien, framför allt med tanke på organisationens engagemang för mänskliga rättigheter och demokrati. Detta innebar att Europarådets medlemsstater i den ömtåliga situation som rådde i Spanien borde uppmuntra och stödja de tendenser som kunde skönjas till en utveckling i demokratisk riktning. Man borde visa Spaniens folk att de var välkomna bland de demokratiska nationerna om de själva valde demokratins väg. Samtidigt fanns det emellertid anledning att fortsätta att vaksamt följa situationen i landet. Man borde inte tveka att reagera inför fortsatta utslag av rättslöshet och fascism. Bestämmelsen i ESK's slutdokument om icke-inblandning utslöt enligt svensk uppfattning på intet sätt en öppen kritik av missförhållanden i ett deltagande land. Opinionsvågen mot de spanska avrättningarna och europarådsstaternas ställningstaganden mot dem hade utan tvivel haft effekt. De spanska militärdomstolarna hade upphört att avkunna dödsdomar efter korta summariska processer.

Utrikesministern ansåg att det i den aktuella situationen skulle vara av positivt värde för den allmänna opinionen i Spanien — och att det följaktligen skulle hjälpa den demokratiska utvecklingen i landet — om ministerkommittén uttryckte en gemensam förhoppning om att det spanska folket skulle slå in på en väg mot frihet och demokrati i överensstämmelse med de ideal som förenade europarådsstaterna.

Den diskussion som följde efter utrikesministerns anförande resulterade i att ministerkommittén förklarade sig välkomna möjligheten av ett närmande mellan Spanien och det demokratiska Europa.

d) Utvecklingen av det europeiska samarbetet

Ministerkommittén åhörde anföranden av dels Europarådets generalsekreterare, dels italienske statssekreteraren Cattanei och norske utrikesministern Frydenlund rörande verksamheten i EG respektive EFTA.

Generalsekreterare Kahn-Ackermann kommenterade bl. a. och underströk betydelsen av de europeiska fackministerkonferensernas roll ur Europarådets synpunkt. Statssekreterare Cattanei informerade kortfattat om det politiska samarbetet inom EG och utrikesminister Frydenlund konstaterade i sitt anförande bl. a. att EFTA's ministerråd beslutat överväga möjliga nya samarbetsområden.

e) Utvidgning av Europeiska ungdomscentret

Ministerkommittén uppsköt på schweiziskt initiativ ett slutligt beslut om en utvidgning av Europeiska ungdomscentret. Vidare uppdrog ministrarna åt ställföreträdarkommittén att utreda vilka besparingar som kunde göras i Europarådets budget till förmån för en utvidgning av ungdomscentret. Ministerkommittén beslöt samtidigt även att anslå medel till en viss utökning av ungdomscentrets verksamhet inom ramen för existerande kapacitet.

II. Expertkommittéer

1. Rättsfrågor

a) Konventioner

Under år 1975 öppnades för undertecknande dels den europeiska konventionen om utomäktenskapliga barns rättsliga ställning, dels ett tilläggsprotokoll till den europeiska utlämningskonventionen. Sverige har undertecknat bådadera.

I den förstnämnda konventionen fastslås vissa grundläggande principer rörande den rättsliga behandlingen av barn födda utom äktenskap. Konventionen bygger på principen att barn födda utom äktenskap i rättsligt avseende skall ha samma ställning som barn födda i äktenskap.

Protokollet till den europeiska utlämningskonventionen innehåller i artikel 2 en utvidgning av begreppet *ne bis in idem*, sådant detta definierats i artikel 9 i utlämningskonventionen, och resulterar därmed i ett nytt hinder mot utlämning. I vissa fall skall sålunda lagakraftäggande dom, vilken meddelats i annan stat som tillträtt konventionen än den som gjort framställningen, utgöra hinder mot bifall till utlämningsframställningen. Full överensstämmelse råder därmed mellan den nya lydelsen av

artikel 9 i konventionen och stadgandet i 10 par. lagen (1957: 668) om utlämning för brott i dess genom lagen (1975: 292) om ändring i nyssnämnda lag reviderade lydelse (se prop. 1975: 38, sid. 52 och 62).

b) Resolutioner som antagits av ministerkommittén

(i) Utländsk arbetskraft

Resolution (75) 3 innehåller rekommendationer till medlemsstaternas regeringar rörande behandlingen i bl. a. straffprocessuellt hänseende av utländsk arbetskraft ("migrant workers").

(ii) Skadestånd vid kroppsskada och dödsfall

I resolution (75) 7 framhåller ministerkommittén önskvärdheten av en minskning av de skillnader som finns mellan medlemsstaternas lagar och rättspraxis i fråga om ersättning vid kroppsskada och dödsfall. Medlemsstaternas regeringar rekommenderas därför bl. a. att vid lagstiftning i ämnet beakta vissa närmare angivna principer rörande beräkning av skadestånd.

(iii) Avgörande av brottmål i den tilltalades frånvaro

I resolution (75) 11 rekommenderas medlemsstaternas regeringar att tillämpa vissa i resolutionen uppställda regler i fråga om avgörande av brottmål i den tilltalades frånvaro. I reglerna anges bl. a. att huvudförhandling inte får hållas utan att den tilltalade har kallats i tillräcklig tid dessförinnan för att kunna inställa sig och förbereda sitt försvar, om han inte uppsåtligen har försökt att undandra sig lagföring. Huvudförhandling får inte hållas om den tilltalades närvaro är nödvändig eller om det finns anledning anta att han är förhindrad att inställa sig. Den som efter vederbörlig kallelse har dömts i sin frånvaro skall ha rätt till omprövning av målet, om han visar att han var förhindrad både att inställa sig och att upplysa domstolen därom på grund av omständigheter utanför hans rådighet.

(iv) Europeiska utlämningskonventionen

I resolution (75) 12 uttalar ministerkommittén vissa rekommendationer till regeringarna i de stater som har tillträtt 1957 års europeiska utlämningskonvention rörande tillämpningen av konventionen.

(v) Lagföring med anledning av trafikolyckor

I en resolution (75) 24 rekommenderas medlemsstaternas regeringar att vid lagstiftning och rättstillämpning beakta vissa i resolutionen angivna principer för lagföring i samband med trafikolycka.

(vi) Arbetsdrift inom kriminalvården

Resolution (75) 25 innehåller rekommendationer till medlemsstaternas regeringar med avseende på arbetsdriften inom kriminalvården. I resolutionen uttalas bl. a. att arbetsförhållanden, produktionsmål och arbetslön inom anstalt bör anpassas till vad som är gängse utanför anstalt, så långt det är praktiskt möjligt och med beaktande av arbetsdriftens särskilda natur.

c) Europeiskt justitieministermöte

På initiativ av Europarådets generalsekreterare hölls den 22 maj 1975 ett informellt europeiskt justitieministermöte i Obernai i närheten av Strasbourg. I mötet deltog företrädare för samtliga Europarådets medlemsstater utom Grekland, Island, Italien och Malta. Vid mötet diskuterades Europarådets möjligheter när det gäller samarbete på det rättsliga området samt kriminalpolitik och internationell terrorism. Inga resolutioner antogs vid mötet.

d) Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (CCJ)

Den europeiska kommittén för juridiskt samarbete höll under år 1975 två möten. Kommitténs 23:e möte ägde rum den 9—13 juni och det 24:e mötet den 1—5 december.

I syfte att uppnå ökad rättslikhet mellan Europarådets medlemsländer pågår utredningsarbete på en rad områden inom olika kommittéer under CCJ. Bland de ämnen som är under utredning bör främst nämnas produktansvar, vårdnad om barn, konsumentskydd, den enskildes skydd i administrativa förfaranden, privatlivets skydd vid automatisk databehandling av personinformation, avtalsviten, den gifta kvinnans rättsliga ställning, hinder av ekonomiskt och annat slag för part att föra talan vid domstol i civilmål samt samarbete mellan förvaltningsmyndigheter.

e) Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (ECCP)

ECCP höll under år 1975 sitt 24:e möte. Vid mötet, som hölls den 26—30 maj, behandlades bl. a. förslag till resolution om straff för vållande av annans död och personskador i vägtrafiken, förslag till resolution om behandling av intagna med långa frihetsstraff och förslag till resolution om arbetsdrift inom kriminalvården. ECCP antog de föreslagna texterna, såvitt gäller de två förstnämnda förslagen med vissa ändringar, och beslöt hänskjuta dem till ministerkommittén. ECCP beslöt också tillsätta två nya underkommittéer, den ena rörande ersättning åt brottsoffer och den andra rörande ekonomiska brott.

På ECCP:s förslag har ministerkommittén under 1975 tillsatt en kommitté för undersökning av problem uppkomna i anledning av vissa nya former av våldsdåd (terrorism).

Bland de frågor som under 1975 behandlades av ECCP:s underkommittéer märks påföljder för trafikbrott, avkriminalisering, straffprocessuella frihetsberövanden, andra alternativ till fängelse än villkorlig dom och liknande påföljder, straffrättens möjligheter att bidra till miljöskyddet, försäljning och innehav av skjutvapen, undersökningar om återfallsbrottsligheten samt ungdomsbrottslighet och sociala förändringar.

Vid en konferens om kriminalpolitik den 24—26 mars 1975 behandlades bl. a. frågor om anpassning av straffrätten till ändrade förhållanden och värderingar i samhället.

f) Expertkommittén för de mänskliga rättigheterna

Arbetet inom expertkommittén för de mänskliga rättigheterna bedrevs under 1975, förutom i plenum, inom en arbetsgrupp, åt vilken uppdragits att studera möjligheterna att förbättra och effektivisera reglerna för fri rätts hjälp inför Europarådets kommission och domstol för de mänskliga rättigheterna.

En av nämnda arbetsgrupp utarbetad rapport med förslag till generösare biståndsregler i fråga om rättshjälp slutbehandlades av expertkommittén.

Kommittén har vidare slutfört behandlingen av frågorna om kontroll av verkställigheten av domar meddelade av den europeiska domstolen för mänskliga rättigheter samt om utvidgning av rätten till information genom ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter avseende harmonisering i visst hänseende med Förenta Nationernas konvention angående medborgerliga och politiska rättigheter.

Följande ämnen har vidare varit föremål för behandling i kommittén under 1975:

(i) Kontroll av verkställigheten av förlikningsuppgörelser träffade i ärenden som anhängiggjorts inför kommissionen för de mänskliga rättigheterna.

(ii) Röstproceduren i Europarådets ministerkommitté i samband med granskningen av rapporter som överlämnats av kommissionen till kommittén sedan kommissionen slutbehandlat ärendena.

(iii) Förberedande av ett kollokvium beträffande "allmänhetens tillgång till information hos offentlig myndighet".

(iv) Medverkan i fråga om ett kollokvium rörande undervisning om mänskliga rättigheter och en kampanj mot rasfördomar i skolorna.

(v) Öppnande för undertecknande av den genom kommitténs försorg utarbetade konventionen om utländska korrespondenter.

Det av kommittén tidigare diskuterade fjärde kollokviet rörande den europeiska konventionen för mänskliga rättigheter hölls i Rom den 5—8 november 1975 med deltagande av cirka 300 personer.

2. Utbildnings-, kultur- och ungdomsfrågor

a) Nionde europeiska utbildningsministerkonferensen

Den nionde europeiska utbildningsministerkonferensen ägde rum i Stockholm den 10—12 juni 1975. I konferensen deltog samtliga Europarådets medlemsstater jämte Finland, Spanien och Vatikanstaten, dvs. de stater som anslutit sig till den europeiska kulturkonventionen. Därutöver deltog som observatörer Portugal och Jugoslavien och som särskilt inbjudna Australien, Canada, Japan, Nya Zeeland och USA.

Utbildningsministerkonferenserna är knutna till Europarådet bl. a. genom att Europarådets sekretariat utgör dessa konferensers sekretariat.

Ordförande vid konferensen i Stockholm var utbildningsminister Bertil Zachrisson.

Vid konferensen diskuterades återkommande utbildning (huvudtema), utbildning av invandrare och internationellt utbildningssamarbete. Ministern antog resolutioner om följande frågor:

(i) Återkommande utbildning

Ministern antog en resolution om att återkommande utbildning bör vara riktpunkt för förändring av all utbildning efter den obligatoriska skolan. Dess främsta mål borde vara att bidra till ökad social och ekonomisk jämlikhet bl. a. genom att fördela utbildningstillfällena över individens hela livstid.

För att uppnå detta mål enades ministrarna om:

att utbildningsmässigt och socialt missgynnade grupper bör få ökat samhälleligt stöd

att utbildning för 16—19-åringar bör förbereda dessa såväl för vidare studier som för arbete

att arbetserfarenhet bör få större betydelse för tillträde till högre utbildning

att utbildnings-, social- och arbetsmarknadspolitik bör samordnas

att den enskilde bör få möjlighet till betald ledighet för studier

att den enskildes rätt att få återuppta studier senare i livet bör säkras, och

att ett samordnat system behövs i fråga om finansiering av ungdoms- och vuxenutbildning.

(ii) *Utbildning av invandrare*

Med denna resolution godkände ministrarna för sin del rekommendationer från föregående års ad-hoc-konferens på ämbetsmannanivå om utbildning av invandrare.

I ministerkonferensens resolution heter det att invandrarna och deras barn bör få samma möjligheter till utbildning som vistelselandets medborgare. De bör därvid få möjlighet att skaffa sig adekvat kunskap i såväl ursprungslandets som värdlandets kultur och språk, så att de kan anpassa sig i den nya omgivningen utan att förlora möjligheten att åter integreras i sitt ursprungsland.

För att detta ska bli verklighet rekommenderade ministrarna bl. a. speciella "mottagningsklasser", särskild utbildning av bl. a. lärare, ömsesidigt godkännande av betyg och försök att få föräldrarna att delta i skolaktiviteter.

(iii) *Internationellt utbildningssamarbete*

I denna resolution efterlyses en klarare gränsdragning i fråga om uppgifterna för de olika internationella organ som nu sysslar med utbildningsfrågor. Vidare heter det att det internationella samarbetet på ministernivå bör ses över.

Som viktiga områden för samarbete framhålles bl. a. förskolan och undervisningen i de lägre grundskoleåldrarna samt skolans relation till samhället. Den förändrade inställningen till studier i naturvetenskap och teknologi kommer att tas upp vid en särskild konferens under våren 1977.

Nästa utbildningsministerkonferens anordnas 1977 i Turkiet, varvid huvudtemat kommer att vara "Skolan och dess relationer till samhället".

b) Kulturstyrelsen

Kulturstyrelsen (Council for Cultural Co-operation) sammanträdde två gånger i Strasbourg för programplanering och antagande av budget. Stort utrymme ägnades åt diskussion av en femårsplan och metoder för dess planering.

Av de permanenta underkommittéerna sammanträdde kommittéerna för allmänna skolfrågor samt för vuxenutbildning och kulturell utveckling vardera en gång medan kommittén för högre utbildning och forskning sammanträdde två gånger. Bl. a. följande frågor behandlades.

(i) Allmänna skolfrågor

Förskoleprojektet, ett av kulturstyrelsens nio intensivprojekt, påbörjades med bl. a. planering av undersökning i några medlemsländer, däribland Sverige, av invandrabarns integrering i förskolan. Ett symposium hölls i Frankrike över ämnet förskolans anknäytning till grundskolans lågstadium.

Inom intensivprojektet yrkes- och teknisk utbildning anordnades ett symposium i Schweiz om den tekniska och yrkesutbildningens roll för främjande av yrkesrörlighet samt ett annat i Storbritannien rörande jordbruksutbildning.

Två expertmöten anordnades i Strasbourg rörande kompletterande läroplaner för invandrabarn.

(ii) Högre utbildning och forskning

Arbetet med att jämföra och utvärdera reformer och planering av den högre utbildningen i vissa medlemsländer fortsatte med studium av högskolereformerna i Nederländerna och Sverige.

Vidare fortsatte arbetet med specialprojektet "Mobility", dvs. om hur man kan avlägsna hinder för rörlighet bland lärare och studenter. Arbetet med att upprätta register över läroplansreformer i skilda ämnen fortsatte även.

Ett symposium om distansundervisning hölls i Västtyskland.

Ett expertmöte om handläggning av stipendieprogrammet inom högre utbildning hölls i Strasbourg. Sverige bidrar med 10 stipendier.

(iii) Vuxenutbildning

I samarbete mellan intensivprojekten vuxenutbildning (innehåll och metoder; utbildning av vuxenpedagoger) och fortlöpande utbildning ("permanent education") besöktes och utvärderades en del s. k. pilotprojekt inom vuxenutbildningen i vissa medlemsländer. Ett symposium hölls i Italien om utbildning för nya lärarroller i vuxenutbildningen.

(iv) Pedagogisk forskning, pedagogisk information och dokumentation

Ett symposium om pedagogisk FoU inom högre utbildning hölls i Sverige.

Arbetet med EUDISED¹-projektet fortsatte med bl. a. provkörningar i dator av några medlemsländers forskningsrapporter, vilket resulterade i en "EUDISED R & D Bulletin, experimental issue 1975". Projektet kommer att samköras med EG, varvid EG ansvarar för de tekniska funktionerna och Europarådet för koordinering och planering.

(v) Kultur

Arbetet med en handbok om principer för kulturstatistik fortsatte.

Två intensivprojekt påbörjades, nämligen främjande av fri skapande verksamhet och stöd till konstnärligt skapande. Ett symposium över det senare anordnades i Frankrike. Båda projekten är led i förberedelsearbetet för en kulturministerkonferens som skall äga rum i Oslo år 1976.

¹ European Documentation and Information System for Education.

(vi) Ungdom

Under året framlades ett förslag till mellanstatligt samarbetsprogram som komplement till det arbete som utförs i europeiska ungdomscentret och europeiska ungdomsfonden. Ett möte anordnades på ungdomscentret över temat ungdom och arbetsmarknad.

(vii) Sport

En europeisk sportministerkonferens hölls i mars i Bryssel varvid ministrarna antog en rekommendation till ministerkommittén rörande en europeisk "Sport for All Charter". Denna definierar de grundläggande principerna för "Sport for All"-tanken och utgör ett instrument för närmare samarbete mellan Europas stater inom sportsektorn.

c) Europeiska ungdomsfonden och europeiska ungdomscentret

Fonden fördelade under året nära 6 milj. FF till ett 60-tal nationella ungdomsorganisationers aktiviteter och till internationella organisationers administrationskostnader som förstärkning på det europeiska planet.

Ministerkommittén fattade under året beslut om att ungdomsfonden skall bli permanent.

Europeiska ungdomscentret anordnade under året 20 kurser på vardera 8—10 dagar för internationella ungdomsorganisationer samt vidare tre språkkurser.

Ett förslag om utvidgning av ungdomscentret behandlas i ministerkommittén (jfr I 2 e).

3. Sociala frågor**a) Resolutioner som antagits av ministerkommittén**

Ministerkommittén antog en resolution ((75) 15) om lättnader för svårt handikappade i rådets medlemsstater. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna att bereda svårt handikappade vissa lättnader vad gäller transport med kollektiva trafikmedel samt tillträde till vissa offentliga byggnader såsom statliga institutioner, museer och utställningar ävensom till sportsliga och kulturella evenemang. Lättnaderna bör avse såväl inom medlemsstaten bosatta handikappade som handikappade från andra medlemsstater.

b) Sociala kommittén

Under år 1975 höll sociala kommittén tre sammanträden, varav två ordinarie och ett extra.

Kommittén beslöt tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att föreslå åtgärder mot barnmisshandel m. m. Sverige har en representant i arbetsgruppen. Vidare tillsattes en arbetsgrupp för att utreda frågan om återförande till normalt samhällsliv av svårt missanpassade.

Kommittén tog del av en utredning om familjerådgivning. Det konstaterades att denna utredning var den första i detta ämne som utförts på internationellt plan, varför det var angeläget att den erhöll vidsträckt publicitet.

En arbetsgrupp som håller på att utreda frågan om förberedelse för pensionering erhöll vissa anvisningar rörande det fortsatta arbetet.

Bl. a. borde gruppen inrikta sitt arbete på en inventering av vilka åtgärder som vidtagits på området inom Europarådets medlemsstater.

Kommittén behandlade vidare en plan för verksamheten på fem års sikt. Vad gäller socialpolitiska frågor föreslog kommittén att planen skulle innefatta följande huvudämnen: utredning rörande olika initiativ ägnade att höja livskvaliteten, bistånd till familjer som drabbas av förändringar i samhället, sociala välfärdsprogram för speciella grupper (barn, handikappade, marginella grupper), åtgärder av socialhjälpssnatur samt social välfärd i långtidsperspektiv.

Den holländska delegationen föreslog att sociala kommittén som en stående punkt på sin dagordning skulle ta upp en diskussion om dels texter, i första hand direktiv, antagna av EG:s ministerråd i frågor av intresse för sociala kommittén, dels texter under utarbetande inom EG. Dessa dokument kunde eventuellt tjäna som modell för åtgärder i de av Europarådets medlemsstater som nu står utanför EG, varvid de senares synpunkter på texterna och redovisning av sina egna åtgärder kunde vara av stort intresse för EG-länderna. Den svenska delegationen var positiv till förslaget, dock med betoning av att sådana diskussioner inte fick leda till att Europarådet vid utarbetandet av resolutionstexter ständigt skulle använda sig av tillgängliga EG-texter. Förslaget mötte emellertid stark kritik från såväl EG-medlemmars som övriga delegationers sida och drogs därför tillbaka.

c) Expertkommittén för social trygghet

Kommittén färdigställde ett förslag till rekommendation om socialförsäkringsförmåner för hemarbetande, vilket antogs av ministerkommittén i december. Rekommendationen innebär att hemarbetande bör åtnjuta skydd vid sjukdom, invaliditet och ålderdom etc. utan anknytning till något försörjningsbegrepp. Rekommendationen ger således uttryck för den bl. a. av de nordiska länderna hävdade principen att socialförsäkringen bör omfatta hela befolkningen och inte vara inskränkt till de förvärvsverksamma.

I likhet med tidigare år deltog kommittén vidare i den årliga granskningen av rapporter rörande tillämpningen av den europeiska socialförsäkringsbalken.

d) Europeisk familjeministerkonferens

En europeisk familjeministerkonferens hölls i Oslo den 17—19 september 1975. I konferensen deltog företrädare för 15 länder. Den svenska delegationen leddes av socialminister Sven Aspling. Tema för konferensen var "The Equality of man and woman: its implications for family life and governmental action".

Diskussionen vid konferensen kan sammanfattas på följande sätt.

Ett stort hinder för jämställdhet mellan könen utgör svårigheten för båda föräldrarna att förena förvärvsarbete med vården av barn. Arbetslivet — liksom samhällslivet i övrigt — måste anpassas till barnfamiljernas behov. En lösning som diskuterades var att föräldrar med små barn skulle kunna kräva särskilda rättigheter i arbetslivet.

Reformer som syftar till att öka jämställdheten stöter på praktiska och ekonomiska hinder, t. ex. i tider av arbetslöshet och lågkonjunktur. Eftersom kvinnor med barn i förskoleåldern i dag av praktiska skäl hindras att förvärvsarbete bör regeringarna uppmärksamma förvärvs-

hindren. I detta sammanhang utgör barnomsorg i olika former en viktig fråga. Det framhölls att de förvärvsarbetande föräldrarnas problem inte enbart löses genom utbyggnad av daghem.

Ministrarna underströk vikten av att både män och kvinnor tar del i hemarbete, vården av barnen, förvärvsarbete samt politiska och sociala aktiviteter. Först när så blir fallet finns förutsättningar för jämställdhet.

Vidare dryftades frågan om kompensation för inkomstbortfall vid vård av små barn för både män och kvinnor. Det framhölls att finansieringen av sådana reformer inte fick vidga den ekonomiska ojämlikheten mellan familjer i olika inkomstlägen.

Slutligen diskuterades behovet av information i skolorna för att ändra på traditionella könsroller. Därjämte underströks behovet av systematiskt utbyte mellan länderna av erfarenheter av reformer som syftar till att öka jämlikheten mellan män och kvinnor.

4. Hälsovårdsfrågor

a) Konventioner

Regeringen beslöt den 13 december 1974 att Sverige skulle ansluta sig till en av vissa av Europarådets medlemsstater antagen konvention om utarbetande av en europeisk farmakopé, varefter konventionen för Sveriges del trädde i kraft den 6 maj 1975.

b) Resolutioner som antagits av ministerkommittén

Ministerkommittén antog en resolution ((75) 29) om lagstiftning rörande fruktsamhet och familjeplanering.

I resolutionen erinras om resolution nr 2 vid andra Europeiska befolkningskonferensen, FN's generalförsamlings resolution nr 2436 (XXIII) och den arbetsplan som antogs av 1974 års befolkningskonferens i Bukarest. Mot bakgrunden av skillnader mellan medlemsstaternas lagstiftning i frågor rörande preventivmedel, abort samt ekonomisk och social hjälp till familjer ävensom den nedgång i fruktsamheten som kan konstateras i praktiskt taget alla utvecklade länder görs en rad rekommendationer till medlemsstaterna. Dessa uppmanas att vid utformningen av sin befolkningspolitik ta hänsyn till familjens rättigheter och behov samt att bereda alla som så önskar möjligheter att fritt och under eget ansvar besluta om det antal barn de vill ha samt tätheten mellan dem. I detta syfte rekommenderas medlemsstaterna att vidta lagstiftnings- och administrativa åtgärder för att införa möjligheter till rådgivning och upplysning rörande familjeplanering, sterilisering, abort och ekonomiskt och socialt bistånd till familjerna.

c) Europeiska hälsovårdskommittén

Under år 1975 avhöll hälsovårdskommittén endast ett sammanträde. Kommittén beslöt att som lämpliga ämnen för framtida studier föreslå bl. a.

a) Familjeplanering. Anledningen till att familjeplaneringsprogrammet misslyckats i vissa medlemsstater borde undersökas, varjämte åt-

gärder för framtida organisation, utbildning av personal etc. borde föreslås.

b) Organisation och administration av laboratorieväsendet inom den allmänna hälsovården.

c) Åtgärder mot narkotikamissbruk. Utbyte av information om narkotikamissbrukares och resandes trafik med narkotika i Europa och i andra regioner. Utarbetande av gemensamma regler för eventuella åtgärder.

d) Patientens roll inom sjukvården.

5. Arbetsmarknadsfrågor

a) Förslag till konvention om utländsk arbetskraft

Ställföreträdarkommittén fortsatte sin behandling av ett utkast till konvention för att reglera utländsk arbetskrafts ("migrant workers") förhållanden. Trots att arbetet fördes ytterligare något framåt har det sedan år 1971 pågående arbetet ännu inte kunnat avslutas. Under året fortsatte även behandlingen av ett utkast till resolution om likabehandling av inhemska och migrerande arbetare med avseende på yrkesvägledning, utbildning och omskolning.

b) Resolutioner som antagits av ministerkommittén

I en resolution ((75) 13) om nomadernas sociala förhållanden i Europa rekommenderas medlemsstaternas regeringar bl. a. att vidta åtgärder för att stoppa varje form av diskriminering av nomader och att förbättra deras förhållanden vad avser bostäder, utbildning, hälsovård och social välfärd och trygghet.

Vidare antog ministerkommittén en resolution ((75) 14) om arbetslöshet bland ungdom. I denna rekommenderas medlemsstaternas regeringar att vidta åtgärder för att minska och förhindra arbetslöshet bland ungdom, särskilt åtgärder som avser arbetsmiljö, yrkesvägledning, utbildning och yrkesutbildning samt särskilda sysselsättningsskapande program för ungdom.

I ministerkommittén antogs slutligen fyra resolutioner rörande arbetsmiljöfrågor av vissa till det s. k. partiella avtalet anslutna stater, nämligen Belgien, Frankrike, Västtyskland, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Storbritannien samt Österrike. De fyra resolutionerna rörde 1) tillverkares skyldighet att lämna data om giftiga kemiska produkter, 2) utformning och användning av metallskärningsmaskiner (metal cutting guillotines), 3) uppförande och användning av maskiner för framställning av gjutplastprodukter (injection moulding of plastics) och 4) uppförande och användning av maskiner för viss typ av offsettryck (sheet-fed offset printing).

c) Sociala kommittén

Ett utkast till resolution angående skyddsverksamheten i företag godkändes av sociala kommittén vid dess sammanträde i september för vidarebefordran till ministerkommittén.

Kommittén uppdrog vidare åt sekretariatet att genomföra en studie om ungdomen och arbetslivet som underlag för en diskussion under 1976 om den fortsatta handläggningen av frågan om en resolution i ämnet.

Kommittén behandlade dessutom ett utkast till resolution om kvinnor i arbetslivet.

6. Miljö- och naturvårdsfrågor samt djurskydd

a) Naturvårdskommittén

Efter en omorganisation år 1974 har arbetsprogrammet i naturvårds-kommittén koncentrerats. Arbetet i kommittén har under år 1975 i huvudsak kretsat kring naturskyddsområden och därmed sammanhängande problem samt hotade växt- och djurarters fortbestånd.

b) Informationscentralen för naturvårdsfrågor

Under år 1975 genomfördes en omorganisation och centralen erhöll vidare permanent status. Ledningskommittén har ersatts av en kommitté för information och utbildning som är underställd naturvårds-kommittén. Under år 1976 kommer arbetet att koncentreras på våtmarkerna. På svensk sida ansvarar statens naturvårdsverk för förberedelserna inför det europeiska våtmarksåret.

c) Förberedande kommittén för den andra miljöministerkonferensen

Den andra miljöministerkonferensen planeras äga rum i Bryssel den 23—24 mars 1976. Konferensen kommer främst att kretsas kring skyddet av flora och fauna samt hur naturen utan men skall kunna utnyttjas som rekreationsområde av ett större antal människor. Den förberedande kommittén hade under år 1975 två sammanträden.

d) Expertkommittén för djurskydd

Kommittén sammanträdde en gång under år 1975.

7. Kommun-, region- och planfrågor

a) Kommittén för samarbete i kommunala och regionala frågor

Kommittén handlägger frågor som rör lokala och regionala organ och andra frågor med anknytning till regionalpolitik, särskilt beträffande relationerna mellan statliga och kommunala organ.

Kommittén bistår ministerkommittén och Europarådets övriga organ i frågor av lokalt och regionalt intresse. Den fungerar dessutom som ett samarbetsorgan mellan medlemsländernas regeringar för utbyte av information och erfarenheter kring den lokala självstyrelsen.

Kommittén har tre arbetsgrupper, en för frågor rörande den lokala och regionala strukturen, en för kommunernas ekonomi samt en för frågor om glesbygdscommunernas ekonomiska och sociala utveckling. Sverige var under 1975 representerat i både kommittén och de tre arbetsgrupperna.

Kommittén höll sitt nionde plenarmöte i Strasbourg den 27—31 oktober 1975. Vid mötet diskuterades gränskommunalt samarbete och kommunal demokrati. Dessutom behandlades bl. a. vissa glesbygdsfrågor, resultat av analyser av räkenskaper i ett antal europeiska städer, den kommunala verksamhetens finansiering, användningen av datorer i kommunerna samt frågor rörande fortbildning av kommunal perso-

nal. Under svensk ledning utformas en rapport i anslutning till Europarådets enkät rörande den kommunala demokratin.

b) Kommunministerkonferenser

Efter inbjudan från fransk sida hölls en kommunministerkonferens i Paris den 20—21 november 1975. Nästa konferens, som förbereds av Europarådets kommitté för kommunala och regionala frågor, kommer att hållas i Grekland hösten 1976. Enligt beslut av ministerkommittén kommer kommunministerkonferenserna i framtiden att vara knutna till Europarådet bl. a. genom att Europarådets sekterariat utgör sekretariat för konferenserna.

c) Kommittén för förberedande av ministerkonferenser angående regional planering

Förberedelsearbetet för den tredje planministerkonferensen, som avses äga rum i Italien i slutet av oktober år 1976, fortsatte under året.

d) Kommittén för byggnadsvård

Europarådets byggnadsvårdsår 1975 avslutades med en internationell kongress i Amsterdam i oktober. Vid kongressen antog deltagande delegationer, däribland en svensk under ledning av statsrådet Bertil Zachrisson, en deklaration om integrerad byggnadsvårdspolitik.

Verksamheten i Sverige under byggnadsvårdsåret fick en bred uppslutning och omfattade bl. a. en rikskonferens, seminarier, kurser, utställningar, program i radio och TV, publicering av böcker och broschyrer.

Sverige ratificerade under året den europeiska konventionen om skydd av det arkeologiska arvet.

8. Europarådets budget

Europarådets ordinarie budget för år 1976 fastställdes till cirka 114 400 000 FF. Sveriges andel härav, 4,22 procent, är 4 827 600 FF. Sveriges totala bidrag till Europarådet för 1976, dvs. inklusive bidrag till budgeten för den europeiska farmakopén samt för amortering på byggnadslånet för Europarådets nya sekretariatsbyggnad, uppgår till 5 724 000 FF. Härutöver tillkommer bidrag till Europeiska ungdomsfonden uppgående till 97 500 FF.

